

2. Британська загроза для ЄС. 5 головних питань про Брексіт [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://espreso.tv/article/2016/06/21/pyat_golovnykh_pytan_pro_brekzit

3. Сорос Дж. Врехіт та майбутнє ЄС: стаття про «неминучий» розпад Євросоюзу [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2016/06/26/7051283/>

4. Посол України в Британії про Врехіт: Настрій «все пропало» минув, час діяти раціонально [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.eurointegration.com.ua/experts/2016/06/24/7051239/>

5. ЄС і Велика Британія узгодили терміни перехідного періоду для Врехіт [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://24tv.ua/yes_i_velika_britaniya_uzgodili_termini_perehidnogo_periodu_dlya_brexit_n940715

А.К. Таукач,

студ. І курсу, спеціальність «Право»,

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

Науковий керівник: к.ю.н., доц. З.В. Кузнєцова

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНСТИТУЦІЙНИХ НОРМ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

На нинішньому етапі розвитку України як суверенної, демократичної держави важливо в своїх дослідженнях використовувати не тільки сучасну методологію та найновіші розробки, але і актуалізувати історичний досвід правового спадку, який сьогодні є вагомим потенціалом. На наш погляд, аналіз теми необхідно розпочати з чіткого роз'яснення того, що являють собою конституційно-правові норми, які створюються для регулювання суспільних відносин і діють, тобто реалізуються, лише тоді, коли регулюють відповідні суспільні відносини. Адже саме про їх реалізацію піде розмова далі.

Отже, відповідно до визначень, які сьогодні нам делегує юридична наука, конституційно-правові норми — це встановлені або санкціоновані державою, або українським народом, чи органами місцевого самоврядування формально визначені, загальнообов'язкові правила поведінки, що регулюють суспільні відносини, які становлять предмет конституційного права. Таке визначення властиве сучасній українській науці конституційного права, оскільки радянська правова наука не включала в суб'єктний склад уповноважених на створення правової норми громадян та органи місцевого самоврядування.

Загалом, норми конституційного права, як і вся галузь права, виконують інтеграційні функції в правовій системі країни: вони

з'єднують її в одне цілісне утворення, визначають найсуттєвіші її структурні та функціональні характеристики, напрями вдосконалення й розвитку [1, с. 72].

Як відомо, 28 червня 1996 року була ухвалена Конституція України. Проте, ухвалення Конституції є лише початком конституційного регулювання в цілому, та практичній реалізації конституційних норм. Конституція лише формулює відповідні вимоги до поведінки суб'єктів права, а реалізується тільки тоді, коли вона втілюється в практичній діяльності державних інституцій і громадських організацій, у поведінці різних суб'єктів правовідносин. Базовими в цьому відношенні є конкретні норми конституції про економічну систему, які визначають вихідні положення для цивільного, земельного, господарського та інших галузей права. І в кожній з цих сфер проявляється її активна роль. В тому випадку, коли норми конституції не виконуються, то це досить негативно впливає на норми галузевого законодавства [2, с. 334].

Можна дійти висновку, що Конституція діє і живе тільки в тому разі, якщо вона втілюється в практичній діяльності громадських органів та органів держави, у поведінці всіх суб'єктів правовідносин. Як неодноразово вказують у своїй роботі В.Я. Тацій та Ю.М. Тодика, реалізація конституційних приписів має неабияке значення, виходячи з юридичних властивостей Конституції України і насамперед із того, що вона має найвищу юридичну силу [3, с. 20-25].

Професор Годованець у своїй монографії, зазначив що реалізація конституційних норм — це втілення приписів Конституції в правомірних діях громадян, юридичних осіб, державних органів, їх посадових осіб. Їхнє виконання відбувається в чотирьох формах: дотримання, використання, виконання і застосування [4, с. 109].

Підтримуючи думку вченого, вважаємо за доцільне детальніше розглянути вищезазначені форми.

Дотримання конституційних норм — це така форма їх реалізації, за якої суб'єкти державно-правових відносин утримуються від дій, що суперечать нормам Конституції України. Так, наприклад, стаття 68 Основного Закону встановлює, що кожен зобов'язаний неухильно дотримуватися Конституції та законів України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей. Це модель пасивної поведінки суб'єктів правовідносин [5].

Виконання конституційних норм — це активна поведінка суб'єктів правовідносин, яка випливає із конституційних приписів. Їх виконання, на відміну від дотримання, зумовлює не пасивну, а активну поведінку суб'єктів права. У Конституції встановлені такі способи виконання норм: а) усі суб'єкти права повинні виконувати Конституцію і закони; б) Українська держава зобов'язана виконувати міжнародні договори, якщо вони ратифіковані Верховною Радою України; в) громадяни повинні виконувати свої обов'язки.

Використання конституційних норм — це форма їх реалізації правомочними суб'єктами права шляхом реалізації поданих їм суб'єктивних прав у вигляді дозволу або правомочності. Наприклад, стаття 71 Конституції України: «вибори до органів державної влади та органів місцевого самоврядування є вільними і відбуваються на основі загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування. Виборцям гарантується вільне волевиявлення» [5].

Застосування конституційних норм — це владна організуюча діяльність державних та інших органів, осіб, мета якої полягає в забезпеченні адресатам цих норм реалізації їх прав і обов'язків.

Для застосування конституційних норм принципове значення має ст. 8 Конституції України, згідно з якою норми Конституції України є нормами прямої дії [5]. Нормативний блок механізму реалізації Конституції передбачає можливість як безпосереднього застосування її норм, так і опосередкованого, тобто через норми галузевого законодавства. Специфіка конституційних норм полягає в тому, що вони недостатньо захищені власними санкціями, на відміну від інших галузей права [6, с. 238].

Безсумнівно, Конституція України не є взірцевою. У реальному житті надто багато конституційних норм не виконується, а отже і не реалізується. Норми права залишаються «жити» лише теоретично в формі законодавчого акту. Спадає на думку загальнонаціональний референдум 2000 року. Під час референдуму були висунуті чотири пропозиції, за які народ України проголосував, підтримавши їх більше ніж 80 % голосами виборців. Конституція України повинна була зазнати відповідних змін згідно з волевиявленням українського народу, та Верховна Рада проігнорувала результати референдуму, що на нашу думку є грубим порушенням статті 5 Конституції України. Хіба у 2000 році ми спостерігали не узурпацію влади? Згадується відомий вислів британського письменника Джорджа Орвелла « усі звірі рівні, але деякі звірі рівніші за інших». Тим не менш, особисто я сподіваюся, зусиллями нового покоління буде таки збудована правова держава під назвою Україна!

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Тодика Ю.М. Конституційне право України / Ю.М. Тодика. — М : Видавничий дім, 2002. — 509 с.
2. Тодика Ю.М. Конституція України: проблеми теорії і практики: Монографія / Ю.М. Тодика. — Х.: Факт, 2000. — С. 334
3. Проблеми реалізації Конституції України / В.Я. Тацій, Ю.М. Тодика // Вісник Академії правових наук України. — 2002. — № 2 (21). — С. 20-21

4. Годованець В.Ф. Конституційне право України: Навчальний посібник / В.Ф. Годованець. М: МАУП, 2005. — 360 с.
5. Конституція України (чинна з 1996 р. зі змінами) // Офіційний портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> — Назва з екрана.
6. Колісник В.П. Конституційне право України / В.П. Колісник. — М: Право, 2008. — 416 с.

**В. С. Тревогіна,
студ. II курсу, спеціальність «Право»,
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
Науковий керівник: к.ю.н., доц. А.В. Левенець**

ІНСТИТУТ РЕФЕРЕНДУМУ У ШВЕЙЦАРІЇ

Як відомо, референдум — це одна з форм безпосередньої демократії, де за допомогою голосування громадян приймається рішення стосовно питань державного значення. Швейцарія вважається батьківщиною референдумів, адже у 1439 році, у кантоні Берн відбувся перший у світі референдум.

Згідно з Конституцією Швейцарії, яка була прийнята на народному референдумі 18 квітня 1999 року і вступила в силу вже 1 січня 2000 року, вища законодавча влада в країні належить народу, який може проявляти свою волю шляхом народної ініціативи, або референдуму [1, ст. 138].

Загалом, в Швейцарії референдуми скликають чотири рази на рік, а саме в березні, червні, вересні й грудні, що, на нашу думку, своєю стабільністю підтримує рівновагу в суспільстві. За ст. 136 діючої Конституції, «1. Політичні права з питань союзного значення належать всім швейцаркам і швейцарцям, які досягли 18-річного віку і не позбавлені дієздатності через душевні захворювання або недоумства. Всі мають рівні політичні права і обов'язки. 2. Вони можуть брати участь у виборах до Національної ради і в голосуваннях Союзу, а також вдаватися до народних ініціатив і референдумів і ставити свої підписи в їх підтримку» [1, ст. 136]. Тобто, право голосу на референдумах мають виключно повнолітні громадяни Швейцарії.

Швейцарці беруть участь у законотворчості та управлінні державою в ході обговорення широкого кола питань, висунутих на референдуми. Так, наприклад дослідниця О.Ю. Могилевець виділяє наступні види референдумів за предметом їх проведення:

— референдуми щодо конституційних змін, запропоновані федеральною асамблеєю, які вимагають обов'язкового його проведення.